

INLEIDING

Wmo 2015

Vanaf 1 januari 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de ondersteuning aan burgers die zelf onvoldoende redzaam zijn of onvoldoende in staat zijn tot participatie. De verantwoordelijkheid van de gemeente wordt uitgebreid met taken vanuit de landelijke AWBZ. Daarnaast heeft het rijk voor de uitvoering van deze taken forse bezuinigingen aangekondigd. Om de nieuwe taken met een bezuiniging te kunnen uitvoeren, volstaat het niet om de nieuwe taken in de Wmo 2007 onder te brengen. Het rijk heeft om deze reden een nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 gemaakt met andere uitgangspunten. Daarbij hanteert het rijk het adagium dat 'de voorzieningen terecht moeten komen bij de burgers die het echt niet zelf kunnen regelen en betalen'. In de voor u liggende Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning 2015 zijn de uitgangspunten vanuit de nieuwe Wet en de lokale kaders -zoals geformuleerd in het respectievelijk het visiedocument "Voor elkaar, met elkaar, strategische visie", het uitvoeringsdocument "Met Kop en Schouders", het "Transitieplan Sociaal Domein" en de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2015- vertaald naar regels voor de uitvoering van de Wmo 2015, gemeente Den Helder.

Terugblik

Met de invoering van de Wmo in 2007 werd de basis gelegd voor ondersteuning dichtbij inwoners en het versterken van de eigen kracht. Was onder de Wet voorziening gehandicapten (Wvg) sprake van een zorgplicht en tamelijk nauwkeurig omschreven voorzieningen, de compensatieplicht van de Wmo vroeg om een nieuwe aanpak die werd vertaald in de gekantelde Wmo. Kernbegrippen vormden het leveren van maatwerk, uitgaan van te bereiken resultaten en eigen verantwoordelijkheid. Bij de beoordeling van een aanvraag, of al tijdens het gesprek voorafgaand aan de aanvraag, kwam eerst het resultaat dat bereikt moest worden aan de orde, daarna passeerden de verschillende oplossingen de revue, waaronder mogelijk de individuele voorzieningen.

De belangrijkste wijzigingen van de Wmo 2015 ten opzichte van de Wmo 2007

Maatwerkvoorziening in plaats van compensatieplicht

De eerste verandering is dat de compensatieplicht in de Wmo 2015 niet meer op dezelfde manier terugkomt in de wet. In plaats daarvan wordt de term maatwerkvoorziening geïntroduceerd. Het doel van de maatwerkvoorziening is het leveren van een bijdrage aan de zelfredzaamheid en participatie van de cliënt. Zelfredzaamheid is in de Wmo 2015 gedefinieerd als "in staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden". Participatie als "deelnemen aan het maatschappelijke verkeer". De burger wordt aangesproken op wat er redelijkerwijs van hemzelf verwacht mag worden en wat de gemeente aanvullend kan doen. Dit is een andere opdracht dan de opdracht van de Wmo 2007 aan de gemeente om burgers te compenseren voor hun beperkingen.

Geen compensatiedomeinen meer

De tweede verandering is het feit dat de domeinen van de Wmo 2007, waarop de gemeente de burger met belemmeringen moest compenseren, in de Wmo 2015 niet meer genoemd worden. Voor de nieuwe taken zijn geen domeinen meer opgenomen. In plaats daarvan wordt gesproken over het bieden van maatwerkvoorzieningen "ter ondersteuning van zelfredzaamheid en participatie", "beschermd wonen" en "opvang". Huishoudelijke hulp wordt in de nieuwe Wmo 2015 ook niet meer genoemd. Dit betekent echter niet dat de gemeente deze hulp niet meer hoeft in te zetten als dit de meest passende oplossing in een individuele situatie is.

Versterking positie cliënt in de toegangsprocedure

Ten derde is de positie van de cliënt in de Wmo 2015 versterkt. In de Wmo 2015 is een uitvoerige beschrijving van een zorgvuldige toegangsprocedure opgenomen. Het recht op compensatie van de domeinen is in zekere zin vervangen door het recht op een zorgvuldige toegangsprocedure. In de

procedure wordt onderscheid gemaakt tussen een melding en de aanvraag voor een maatwerkvoorziening. Na een melding doet de gemeente onderzoek. Voor het onderzoek naar een gemelde hulpvraag geeft de wet een maximale termijn van zes weken en voor het afhandelen van een aanvraag een maximale termijn van twee weken. Na een melding volgt in de regel een gesprek met de melder. De melder wordt gewezen op de mogelijkheid zich door een cliëntondersteuner te laten bijstaan en op de mogelijkheid om zelf een ondersteuningsplan te maken. Uitgangspunt bij het gesprek is de eigen verantwoordelijkheid van de melder om het probleem zelf of met steun van zijn omgeving op te lossen. Vervolgens wordt beoordeeld of een mantelzorger / vrijwilliger (sociaal netwerk) of een algemene voorziening een oplossing kan bieden. Pas wanneer dat niet voldoende is, komt de melder in aanmerking voor een maatwerkvoorziening. Op basis van dit gesprek wordt een ondersteuningsplan opgesteld dat de basis kan zijn voor een eventuele aanvraag voor een maatwerkvoorziening. Uiteraard is het ook mogelijk dat de melder na een kort gesprek geholpen is met een goede verwijzing en zichzelf verder kan redden. Een ondersteuningsplan is niet altijd nodig wanneer een situatie of de hulpvraag genoegzaam bekend is.

Toegankelijkheid en veiligheid

In de Wmo 2015 is expliciet de bevordering van toegankelijkheid en de veiligheid in de leefomgeving toegevoegd. Dus het bevorderen van toegankelijkheid en bereikbaarheid en de veiligheid van voorzieningen en diensten. In de nieuwe wet zijn verder bepalingen opgenomen over geweld in de hulpverlening en in huiselijke kring.

Richtinggevende kaders

Voor de bepaling van de reikwijdte van de gemeentelijke verantwoordelijkheid zijn de volgende kaders richtinggevend:

1. De Wmo 2015 en dan met name het artikel over de maatwerkvoorziening.
2. Het visiedocument "Voor elkaar, met elkaar, strategische visie", het uitvoeringsdocument "Met Kop en Schouders", het "Transitieplan Sociaal Domein" en de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2015. De belangrijkste uitgangspunten van deze beleidsplannen zijn: keuzevrijheid voor inwoners, financiële beheersbaarheid, eigen kracht, zorg en ondersteuning dichtbij georganiseerd, ondersteuningsaanbod afgestemd op leefgebieden van de inwoner en vergroting van participatiemogelijkheden van de inwoner. In de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2015 is opgenomen dat de gemeente op onderdelen nadere regels kan stellen. De nadere regels met betrekking tot maatwerkvoorzieningen zijn uitgewerkt in deze Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning 2015.
3. De jurisprudentie met betrekking tot de Wmo 2007. Deze jurisprudentie heeft in de afgelopen jaren richting gegeven aan de reikwijdte van de compensatieplicht. Uit die jurisprudentie zijn bepaalde algemene "grenzen" af te leiden. Bijvoorbeeld het feit dat een gemeente verschillende tarieven voor het persoonsgebonden budget (pgb) ten behoeve van huishoudelijke ondersteuning mag hanteren. Een tarief voor een particulier mag lager zijn dan een tarief voor een medewerker van een thuiszorgorganisatie. Deze jurisprudentie blijft onder de nieuwe Wmo van kracht voor zover nog relevant onder de Wmo 2015, tenzij uit nieuwe jurisprudentie het tegendeel blijkt.
4. De huidige AWBZ praktijk met betrekking tot de taken die naar de Wmo 2015 gaan (begeleiding, dagbesteding, vervoer en kortdurend verblijf). De grenzen die daarvoor in de AWBZ zijn aangegeven kunnen als uitgangspunt worden genomen. Gemeenten hoeven niet meer te doen dan in de AWBZ gangbaar was. Uiteraard mag een gemeente wel meer doen, maar het beschikbare budget zal hiervoor weinig ruimte bieden.
5. Voorzieningen en zorg die op grond van andere wetten zoals de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet langdurige zorg (Wlz) worden geleverd, vallen niet onder de Wmo 2015. Overigens wil dit niet zeggen dat voorzieningen die niet onder de Zvw of Wlz worden geleverd automatisch onder de Wmo 2015 vallen. Een voorbeeld is de rollator die uit het basispakket van de Zvw is gehaald. Deze hoeft niet onder de Wmo 2015 vergoed te worden. De rollator is daarmee algemeen gebruikelijk geworden en burgers betalen die zelf.

6. De gemeentelijke budgetten voor de Wmo taken zoals bepaald in het regeerakkoord, de zorgakkoorden van 2013 en 2014, de afspraken met betrekking tot de rijksbegroting 2014 en de meicirculaire, gemeente Den Helder 2015. Zoals bekend gaat de decentralisatie van de Wmo gepaard met behoorlijke kortingen op het budget (ook al zijn deze kortingen met name in het overgangsjaar 2015 verzacht).

7. Het in de Wmo 2015 bepaalde overgangsrecht voor verschillende doelgroepen. Voor burgers met een Wmo-voorziening heeft de gemeente Den Helder een overgangsrecht tot het moment dat er een herindicatie heeft plaatsgevonden of dat de beschikking afloopt. Voor burgers in een beschermde woonvorm (AWBZ) geldt een overgangsrecht van 5 jaar en geen bezuiniging op het budget. De overige AWBZ gebruikers krijgen een overgangstermijn van één jaar tot uiterlijk 1 januari 2016¹.

Ten geleide

De nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de verdere 'Kanteling' van de Wmo is geen statisch gebeuren. Onder invloed van de praktijk ontstaat er nieuwe jurisprudentie en die zal weer zijn plaats moeten krijgen in - met name - de beleidsregels. Daardoor winnen deze regels aan invloed. Beleidsregels vinden hun basis in de Algemene wet bestuursrecht en zijn voor gemeenten evenzeer bindend als de verordening. Bij de beoordeling van geschillen is het de rechter die toetst of de gemeente de eigen regels, zoals neergelegd in de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2015 en Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning 2015 wel correct heeft gehanteerd.

De voor u liggende Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning 2015 bevorderen de taak van de gemeente Den Helder bij:

"het ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving".
(Wmo 2015)

¹ De cliënt behoudt het recht op de ClZ-indicatie. De gemeente mag de ondersteuning/voorziening die met de ClZ-indicatie is verzilverd wel anders invullen.